

**Ärakiri**  
Ärisaladused on välja jäetud

**PEADIREKTOR**

**Otsus**

Tallinn

04. 04. 2005 nr L-16

Äriklientidest lõpptarbijatele telefoniteenuse osutamise kaubaturu konkurentsiolukorra analüüsi lõpetamine

**Konkurentsivolukorra analüüsi alustamine**

Seoses AS Uninet (edaspidi *Uninet*) 21.06.2004.a kaebusega (Unineti volituse alusel koostas ja allkirjastas kaebuse kirjaga nr 107/ev Advokaadibüroo Keevallik&Partnerid vandeadvokaat E. Vabamets) Elion Ettevõtted Aktsiaseltsi (edaspidi *Elion*) tegevuse kohta ebaõiglaste hindade kehtestamisel alustas Konkurentsiamet Vabariigi Valitsuse seaduse § 74 lg 1 ja Konkurentsiseaduse § 55 lg 2 alusel äriklientidest lõpptarbijatele telefoniteenuse kaubaturu analüüsi.

**Menetlusosalised**

Kaebaja on Uninet (ärinimi Aktsiaselts Uninet, äriregistri kood 10178070, aadress Pärnu mnt 105, 11312 Tallinn). Elektroonilise äriregistri andmetel on Unineti tegevusalad üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu loomine, moodustamine ja opereerimine; telekommunikatsiooniteenuste osutamine; andmesidekanalite projekteerimine, väljaehitamine, hooldamine, rentimine ja vahendamine; arvutikasutuse ja andmeside ning infosüsteemide alane konsultatsioon ja koolitus; arvutikasutuse ja andmeside teenuste müük ja vahendamine; elektroonika, arvutustehnika ja andmesideseadmete ost ja müük; infosüsteemide väljatöötus, arendus ja müük; kirjastus- ja paljundustegevus; tarkvara tootmine, ost ja müük. 07.02.2005.a äriregistris tehtud kandeotsuse kohaselt on AS Uninet kehtiv ärinimi Elisa Andmesideteenused AS.

Menetlemise subjekt on Elion (ärinimi Elion Ettevõtted Aktsiaselts, äriregistri kood 10283074, aadress Hobujaama 4, 15033 Tallinn). Elektroonilise äriregistri andmetel on Elioni tegevusaladeks telekommunikatsioonivõrgu opereerimine ja arendamine ning kohalike ja rahvusvaheliste telekommunikatsiooniteenuste ja teiste nendega seotud teenuste osutamine.

**Kaebuse sisu**

Uninet esitas kaebuse konkurentsiseaduse (edaspidi *KonkS*) § 54 lg 1 kohaselt. Kaebuse sisu oli kokkuvõttes järgmine:

Telekommunikatsiooniseaduse (edaspidi *TKS*) § 51 lg 4 p 1 kohaselt ei tohi olulise turujõuga ettevõtja lülitada telekommunikatsiooniteenuse tasu koosseisu allahindlust, mis kahjustab teiste ettevõtjate konkurentsivõimet vastaval telekommunikatsiooniteenuse turul. TKS § 52 kohaselt võib üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse osutaja rakendada ühetaolist allahindlust ühenduste või

teatud numbrite suhtes olenevalt ühenduse kestusest, teenuste mahust, kasutussagedusest ja kellaajast, samuti telekommunikatsiooniteenuse kasutajate suhtes, kes kuuluvad teatud sotsiaalsesse gruppi. Nimetatud allahindlust rakendatakse võrdselt kõigi isikute suhtes, kes vastavad allahindluse tingimustele.

Unineti kaebusele oli lisatud hinnavõrdluse tabel, mis oli koostatud Elioni ametliku hinnakirja alusel ja millest Unineti arvutuste kohaselt nähtus, et Elion osutab suurklientidele telefoniteenust omahinnast madalama hinnaga. Arvutuste koostamisel lähtus Uninet eeldusest, et Elioni võrguüksus Televõrgud müüb võrguressursi oma jaemüügiüksusele Teleteenused samadel tingimustel nagu Uninetile ja teistele operaatoritele. Lähtudes Elioni poolt Uninetile võrguressursi müügi tingimustest, müüb (peaks müüma) Teleteenustele võrguressursi järgmiste kaalutud keskmiste minutihindadega:

0,390 krooni normaalajal;

0,337 krooni soodusajal;

0,231 krooni öösel.

Sealjuures kõnealustustasu on arvestatud minutihinna koosseisu arvestades keskmist kõnepikkust ning on arvestatud liikluse jagunemist kohaliku ja riikliku sidumispunkti vahel.

Elioni hinnakirjas on kõnepakett nimega „Plusspakett”. Elioni 15.12.2003.a ametliku hinnakirja punkti 4.2.4 kohaselt on suurklientidele osutatav suurim allahindluse määr 20 % (eelneva 6 kuu teenuse koondsumma 180000,01 krooni ehk üle 30000 krooni kalendrikuus) korral. Seega osutab Elion (jaemüügiüksuse Teleteenused vahendusel) suurklientidele nimetatud juhul telefoniteenust järgmiste keskmiste minutihindadega:

0,32 krooni normaalajal;

0,29 krooni soodusajal;

0,25 krooni öösel.

Arvestuse puhul on plusspaketi kuutasu jagatud kõneminutitele ja lisatud minutihinnale, plusspaketi olevast minutihinnast on võetud allahindlus; kõnealustustasu on jagatud minutitasu koosseisu arvestades keskmist kõnepikkust.

Uninet ja mitmed teised operaatorid ostavad võrguressursi Elionilt (sel turul tegutseb Elion nõ hulгимüüjana) ja müüvad lõpptarbijatele telefoniteenust. Lõpptarbijatele telefoniteenuse müügi (jaemüügi) turul tegutseb ka Elion ise. Seega sõltub Unineti ja teiste operaatorite võimalus tegutseda kaubaturul vaba konkurentsi tingimustes ja Elioniga konkureerida otseselt Elionile võrguressursi kasutamise eest makstava tasu suurusest ja Elioni poolt lõpptarbijale pakutavast kõnemaksumusest.

Lisaks Elionile võrguressursi kasutamise eest makstavale tasule on Uninetil ka oma võrgus olulised kulud. Konkurentsi kahjustamisega Elioni poolt oleks tegemist juba siis, kui Elioni müügitulu küll ületaks võrguressursi kulu, kuid saadav tuluosa ei jäta konkurentidele piisavalt kulukatet ja selle kaudu mõistliku kasumi teenimise võimalust. Käesoleval juhul, kus Elioni müügihind suurklientidele on sedavõrd madal, et müügitulu ei ületa isegi võrguressursi kulu, ei jää Elioni konkurentidel aga mingit võimalust Elioniga kaubaturul võrdsel alusel konkureerida ja sellistele klientidele ilma kahjusid kandmata teenust osutada. Elioni poolt suurklientidele rakendatav hind mitte ainult ei takista konkurentidel turule pääseda, vaid tõrjub neid kaubaturult välja. Kirjeldatud hinnakujundust saab Elion endale lubada üksnes tänu turgu valitsevale seisundile.

Kuna Elioni turuosa telefoniteenuse turul on suurem kui 40 %, reguleerib vastavalt telekommunikatsiooniseaduse (edaspidi *TKS*) § 8 lg-le 9 tema tegevust lisaks *TKS*-le KonkS. Elionil kui telefoniteenuse turul turgu valitseval ettevõtjal KonkS § 13 tähenduses on KonkS § 16 kohaselt keelatud oma seisundi otsene või kaudne kuritarvitamine kaubaturul, sealhulgas otsene või kaudne ebaõiglaste ostu- või müügihindade või muude ebaõiglaste äritingimuste kehtestamine (p 1). Selline keeld sisaldub ka Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 82. Vastutus turgu valitseva ettevõtja seisundi kuritarvitamise eest on sätestatud karistusseadustiku (edaspidi *KarS*) § 399 lg-s 1 ja 2. 01.07.2004.a jõustunud kriminaalmenetluse seadustiku § 212 lg 2 p 5 kohaselt teostab kohtueelset menetlust konkurentsialastes kuritegudes Konkurentsiamet.

Uninet leidis, et turgu valitseva ettevõtja poolt teenuse osutamine omahinnast odavamalt ja sellega konkurentide kaubaturult väljatõrjumine on käsitletav *KarS* § 399 sätestatud kuriteona.

Eeltoodu alusel palus Uninet Konkurentsiametit:

- 1) Kontrollida Elioni poolt konkurentsiseaduse nõuete täitmist;
- 2) Rikkumise avastamisel ja Elioni tegevuses kuriteokoosseisu tunnuste tuvastamisel alustada Elioni suhtes kriminaalmenetlust;
- 3) Teha Elionile ettekirjutus, millega kohustada Elioni lõpetama konkurentsi kahjustav tegevus ning edaspidi hoiduma ebaõiglaste müügihindade kehtestamisest, muu hulgas suurklientidele ebaseadusliku mahuallahindluse tegemisest.

### **Kaubaturu piiritlemine ja turgu valitseva ettevõtja määratlemine**

Unineti kaebusest tulenevalt on vaadeldav kaubaturg riigisisene üldkasutatava telefoniteenuse turg. Geograafiline turg hõlmab Eesti Vabariigi territooriumi.

Sideameti poolt teostatud 2002. aasta majandustulemuste analüüsi põhjal oli Elioni turuosa Eesti telefoniteenuse turul 87,32 % (Sideameti 18.11. 2003.a pressiteade nr 1.3-1/03/36 „Sideamet tunnistas 2004. aastaks olulise turujõuga ettevõtjateks Elion Ettevõtted AS-i ja AS-i EMT“; <http://www.sa.ee/atp/index.html?id=1923>, vt ka teade „Olulise turujõuga ettevõtjate loetelu“ „Ametlikes teadaannetes“ 19.11.2003 : <http://www.ametlikudteadaanded.ee/index.php?act=1&teade=439702&ses=68e21014> ...). Elion tunnistati olulise turujõuga ettevõtjaks üldkasutatava telefoniteenuse turul, üldkasutatava püsiliiniteenuse turul ja üldkasutatava sidumisteenuse turul.

Sideameti 07.09.2004.a pressiteate „Sideametil on kavas Elion Ettevõtted AS ja AS EMT tunnistada olulise turujõuga ettevõtjaks“ kohaselt on 2005. aastaks olulise turujõuga ettevõtjaks tunnistamise aluseks 73 telekommunikatsiooniturul tegutseva ettevõtja poolt 2003. aasta kohta esitatud andmed. Elioni emaettevõtja AS Eesti Telekom aruande „AS Eesti Telekom 2004. aasta 9 kuu tulemused“ ([http://www.telekom.ee/dl\\_file.php3?lang=est&fail=104&Annual\\_Report\\_est\\_eek.pdf](http://www.telekom.ee/dl_file.php3?lang=est&fail=104&Annual_Report_est_eek.pdf)) kohaselt ei olnud Sideameti kavatsus Elionile üllatav (lk 6). Samas aruandes öeldi „Elion Ettevõtted AS hindab oma turuosa fikseeritud võrgus algatatud kõneminutitest jätkuvalt 87 %-liseks (september 2003: 87 %). Turuosa kohalike kõnede minutitest on 87 % (september 2003: 87 %, mobiiltelefonidele tehtavate kõnede minutite turuosa on aastaga veidi langenud – tänavu septembris 75 %, 2003.aasta septembris 76 %“ (lk 4). Aruandega kaasneva ingliskeelse presentatsiooni (slaidiprogrammi) andmetel hindas

AS Eesti Telekom Elioni turuosaks nii kõigi kõnede kui riigisiseste kõnede osas 87 % septembris ja detsembris 2003.a ning ka septembris 2004.a ([http://www.telekom.ee/dl\\_file.php3?lang=est&fail=102&2004\\_9M\\_EEK.ppt#267,12](http://www.telekom.ee/dl_file.php3?lang=est&fail=102&2004_9M_EEK.ppt#267,12), Fixed voice communications. Market shares).

Sideameti pressiteate „Sideamet tunnistas 2005. aastaks olulise turujõuga ettevõtjateks Elion Ettevõtted ASi ja ASi EMT” andmetel (<http://www.sa.ee/atp/print.html?id=2104>) oli Sideameti teostatud majandustulemuste analüüsi põhjal Elioni turuosa telefoniteenuse turul 82,68 %.

Seega ei ole alust eeldada üldkasutatava telefoniteenuse turul Elioni turuosa nimetamisväärsset muutumist ja Elion on jätkuvalt turgu valitsev ettevõtja KonkS § 13 tähenduses. Väga kõrget turuosa (75 % ja rohkem), mis püsib suhteliselt pika perioodi jooksul, on peetud sedavõrd tugevaks tõendiks turgu valitsevast seisundist, et selles osas täiendavaid uuringuid ei ole peetud vajalikuks (EEC Competition Law. L.Ritter, F.Rawlinson, W.D.Braun, Deventer.Boston 1991).

Elion teatas oma 25.11.2004.a e-kirjas Konkurentsiametile, et ei vaidlusta AS Eesti Telekom andmete alusel enda tunnistamist Eestis turgu valitsevaks ettevõtjaks telefoniteenuse turul.

### **Riigikohtu halduskolleegiumi seisukoht. Teenuse kasumlikkuse küsimus. Sideameti seisukoht**

Riigikohtu halduskolleegiumi otsuses kohtuasjas 3-3-1-66-02 (AS Eesti Telefon kaebus Konkurentsiameti 24.aprilli 2001.a otsuse nr 20-L tühistamiseks) käsitles Riigikohus muuhulgas turgu valitseva ettevõtja teenuste kasumlikkuse küsimusi.

Riigikohus sätestas ülalnimetatud kohtuotsuse p-s 26: „Konkurentsiamet on oma ettekirjutuses võtnud aluseks kasumi mõõdukusest lähtuva analüüsi. Riigikohus ei näe alust kahelda selle analüüsi põhimõttelises sobivuses ebaõiglase hinnakujunduse tuvastamisel. Turgu valitseva ettevõtja poolt kehtestatud hind, mis ei ole mõistlikus vahekorras teenuse majandusliku väärtusega, on ebaõiglane. Teenuse majanduslik väärtus on omakorda seotud teenuse osutamiseks vajalike kuludega. ...Kulutus on põhjendatud, kui ta on tegelikult kantud ja vajalik teenuse osutamiseks.”

Kauba müügi kohta alla omahinna sätestas Riigikohus p-s 18: „Kui ettevõtja müüb kaupa alla omahinna tingimustes, kus see ei kahjusta konkurente, siis ei ole mingit praktilist põhjust sellist müüki keelata, sest selline müük ei saa kahjustada ka ühegi teise isiku, kõige vähem aga tarbija huve. Müük põhjendatust kõrgema hinnaga seevastu rikub alati vähemalt tarbijate huve, sest nad peavad teenuse eest rohkem maksma.”

Riigikohtu halduskolleegiumi kohtuotsus kohtuasjas 3-3-1-66-02 käsitles telekommunikatsiooniturul turgu valitseva ettevõtja poolt ebaõiglase äritingimuste võimalikku rakendamist.

Riigikohus sätestas (otsuse p 21): „...Juhul, kui üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operatori või üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse osutaja turuosa on vähemalt 40 protsenti konkreetse üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse turu käibest, reguleerib tema kui turgu valitseva ettevõtja tegevust lisaks käesolevale seadusele konkurentsiseadus.” Seega on seadusandja näinud ette, et telekommunikatsiooniseadust ja konkurentsiseadust tuleb kohaldada paralleelselt. Telekommunikatsiooniseaduse ja selle rakendusaktide rikkumise korral võib teenuse hind osutada ebaõiglaseks, mistõttu võib olla rikutud ka

konkurentsiseadus ja rakendada sellest seadusest tulenev sanktsioonimehhanism. Nende kahe seaduse normide lahknevuse korral tuleb kohaldada telekommunikatsiooniseaduses kui eriseaduses sätestatud. Telekommunikatsiooniseaduses reguleerimata küsimustes tuleb ka telefoniteenuste turul kohaldada konkurentsiseadust.”

Sama otsuse punktis 38 leidis Riigikohus, et Sideamet ja Konkurentsiamet peavad telekommunikatsioonivaldkonnas oma tööd koordineerima ning vältima vastuolulisi otsuseid. Ühe ameti varasem otsustus, isegi kui see ei ole vormistatud kirjaliku haldusaktina, võib teise ameti sekkumise välistada, kui see kahjustab ettevõtja õiguspärast ootust.

Seetõttu pöördus Konkurentsiamet 15.07.2004.a kirjaga nr 2-01.03/575 Sideameti poole, märkides et Konkurentsiameti hinnangul ei sisalda TKS ja KonkS vastukäivaid seisukohti turgu valitseva ettevõtja hinnakujunduse küsimuses. Seetõttu juhul, kui leiab kinnitust turgu valitseva ettevõtja poolt teenuste müük suurklientidele alla keskmise omahinna olukorras, kus see kahjustab tema konkurente, on tegemist mõlema eespoolnimetatud seaduse rikkumisega. Mahu- ja muud allahindlused on TKS-ga küll lubatud, kuid nende tulemusena ei tohi teenuse hind siiski langeda omahinnast madalamaks, vaid peab üldjuhul sisaldama ka teatud osa kasumit, s.o olema kulupõhine (TKS § 53 lg 1). Konkurentsiamet soovis teada, kas Sideamet on andnud Elionile nõusoleku allahindluste lubamiseks ulatuses, mis võivad viia teenuste realiseerimisele omahinnast odavamalt ning seda, missugused on Sideameti seisukohad turgu valitseva ettevõtja poolt rakendatavate allahindluste ulatuse aktsepteeritavuse kohta.

Sideamet oma 27.07.2004.a kirjas nr 4.5-1/04/3207-2 teatas kokkuvõttes järgmist:

Sideamet analüüsis 2001.a Unineti kaebuse põhjal AS Eesti Telefon (Elioni endine ärinimi) poolt võimalikku teenuse osutamist alla omahinna teenuse „Plusspakett” osutamisel ning aktsepteeris, et teenuse raames toimub kõneminutite kulude osaline katmine kuutasu (kõneteenuse fikseeritud tasuosa) arvelt.

2002.a alguses aktsepteeris Sideamet AS Eesti Telefon poolt 30.11.2001 esitatud dokumendis „Raamatupidamisaruanne universaalteenuse liitumis- ja kuutasu arvestamise kohta”, et „Plusspaketi” raames toimub kõneminutite kulude katmine kuutasu arvelt osaga, mis kattis enamiku „Plusspaketi” kuutasu (237,29 kr) ja kulupõhise kuutasu (124,60 kr) vahest.

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse (edaspidi *VV*) 11.12.2003 määruse nr 312 „Telekommunikatsioonivõrgu operaatori poolt kulude arvestamise ja kulude omistamise meetoodika” (edaspidi *VVm nr 312*) jõustumisest 22.12.2003 on Elioni teenuse kulud oluliselt muutunud ja kuna Sideamet ei ole *VVm nr 312* nõuetest lähtuvalt täiendavalt uurinud „Plusspaketi” kulusid, siis ei saa Sideamet kinnitada, kas hetkeseisuga osutatakse „Plusspaketti” alla või üle omahinna. Samas jääb jösse õiguslik võimalus Elionil katta osa „Plusspaketi” minutikuludid kuutasu arvelt e kõneteenuse fikseeritud tasuosa arvelt.

Sideamet uuris 2004.a jaanuari-vebruarikuus Elioni teenuse „Fikseeritud äriboonus” vastavust TKS § 51 lg 4 punktile 1. Tehtud arvutused näitasid, et „Fikseeritud äriboonus” maksimaalse allahindluse rakendamine võrgusisesele kõnele e jaehinnale

muudab jaehinnad võrreldavaks sidumisteenuste tasudega e hulgihindadega. Sellest tekkis oht konkurentsi kahjustamiseks, kuna „suur” äritarbija sai allahindlusega teenust osta jaeturul peaaegu sama hinnaga, mida operaatoril või teenuse osutajal on võimalik saada sidumisteenuste kaudu hulgiturul, kusjuures hulgi- ja jaeturu müügi- ja jaeturu vahe on väga suur. Kuna tulenevalt VVm nr 312 §-st 16 rakendusid uued kuluarvestuse nõuded alates 22.03.2004, siis „Fikseeritud äriboonus” uurimine 2004.a veebruarikuus peatati.

Sideamet on seisukohal, et olulise turujõuga ettevõtja poolt rakendatavad allahindlused ei tohi viia teenuse osutamiseni alla omahinna. TKS § 51 lg 4 ja TKS § 50 lg 1 sätete koos lugemisel järeldub, et olulise turujõuga ettevõtja ei tohi lülitada telekommunikatsiooniteenuse tasu koosseisu allahindlust, mis muuhulgas ei põhine teenuse efektiivsel osutamisel ning ei ole arvestatud põhjendatud kulude alusel. Sideamet on seisukohal, et kui teenuse osutamisel tehtav allahindlus viib teenuse osutamiseni alla omahinna, siis ei põhine see allahindlus teenuse efektiivsel osutamisel ega ole arvestatud põhjendatud kulude alusel ning selline allahindlus on vastuolus TKS § 51 lg 4.

### **Elioni seisukohad ja selgitused**

Vastuseks Konkurentsiameti 15.07.2004.a kirjale taotlusega teabe saamiseks Unineti kõnealuse kaebuse osas teatas Elion 18.08.2004.a kirjas nr C-6-20100/255 järgmist:

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 4. detsembri 2000 määruse nr 398 § 3 on kindlaks määratud telekommunikatsiooniteenuste turud (telefoniteenus, mobiiltelefoniteenus, püsiliiniteenus, andmesideteenus, sidumisteenus, juurdepääsuteenus ja raadiosideteenus). Nimetatud teenused vastavad oma olemuselt KonkS § 3 lg alusel määratavatele kaubaturgudele. Iga kaubaturu osas võimalike rikkumiste analüüsimisel saab ja tuleb arvesse võtta kogu kaubaturgu. Selleks, et hinnata võimalike ebaõiglase äritingimuste rakendamist teatud kaubaturul, tuleb vaadelda kogu kaubaturu tulusid/kulusid, ehk võtta arvesse kõiki kulu- ja tuluallikaid. Samuti on alusetu vaadelda suvalist lühikest perioodi, ettevõtja tulusid/kulusid tuleb vaadelda pikema perioodi jooksul, milleks Elioni arvates on põhjendatud vähemalt aastase perioodi aluseks võtmine, sest üksnes siis on võimalik välistada sesoonsusest tingitud ajutised mõjutused.

Elion leidis, et Unineti poolt osundatud, mahuallahindluskemide „Äriboonus” raames võimaldatavad allahindlused ei oma eraldi tähendust telefoniteenuse kaubaturul toimunud võimaliku rikkumise analüüsimisel. Elion ei osuta telefoniteenust alla omahinna ega rakenda telefoniteenuse osas muid ebaõiglaseid äritingimusi, seega väidetavat rikkumist telefoniteenuse kaubaturul ei esine. 2004.a algusest alates on telefoniteenust osutatud kasumiga, mis moodustas [...] % tuludest.

Seoses sidumisteenuse tulude/kuludega märkis Elion, et analüüsimaks, kas Elion müüb telefoniteenust põhjendamatult madala hinnaga (Unineti väidete kohaselt alla omahinna), tuleb hinnata telefoniteenuse tulusid ja kulusid, mitte sidumisteenuse kui hoopis iseseisva teenuse (teise kaubaturu) tasusid, tulusid ja kulusid. Sidumistasu iseenesest ei ole kõneteenuse kulukomponent. TKS ja selle rakendusaktid ei seo lõpptarbija tasu (telefoniteenuse tasu) arvestust sidumisteenuse tasuga, välja arvatud

Vabariigi Valitsuse 11. detsembri 2003 määruse nr 313 § 6 lg 2 nõue olulise turujõuga ettevõtja kohalikul tasandil seotud telekommunikatsioonivõrgu operaatorilt kõne algatamise ja lõpetamise teenuse eest võetavate tasumäärade osas (telekommunikatsioonivõrgu opereerimisega seotud kulukomponendid kokku ei tohi olla suuremad kui kohaliku telefonijaama piirkonnas üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse osutamise tasumääras sisalduvad telekommunikatsioonivõrgu opereerimisega seotud kulukomponendid kokku). See tähendab, et kahe kohaliku tasandi sidumishinna summa ei tohi kujuneda suuremaks kui võrgusisese kõne tasumääras sisalduv võrgu kulu komponent. Nimetatud nõue on Elioni poolt täidetud nii senikehtinud sidumishindade puhul kui 1. oktoobrist 2004 kehtestatud sidumishindade puhul.

Võrgusisese kõne teenus ja sidumisteenus kasutavad küll sarnaseid komponente, kuid erineval määral. Lisaks on sidumisteenuse puhul vajalikud täiendavad komponendid – sidumisliideste ja sidumisliini komponendid, mis tasustatakse eraldi püsitasudega. Neid komponente võrgusisene kõne ei kasuta. Uninet on oma arvutustes eksitavalt kasutanud nii ühiste komponentide kasutuskoeffitsiente kui ka lisanud sidumisliideste ja sidumisliinide (Unineti poolt nimetatud „Transmissioon jaamade vahel pluss sidumispunktid”) kulusid võrdlusbaasi.

Elioni arvates on väär Unineti seisukoht, nagu oleksid Elioni poolt suurklientidele pakutavad mahuallahindlused (st teatud allahindluse protsendi rakendamine, kui kliendi poolt kasutatava teenuse kogusumma ületab teatud piiri) vastuolus TKS-ga. TKS § 52 lubab *ekspressis verbis* ühetaoliste allahindluste rakendamist ühenduste või teatud numbrite suhtes olenevalt ühenduse kestusest, teenuse mahust, kasutussagedusest ja kellaajast.

Elioni Lõpptarbijate Hinnakirja punktis 4 sätestatud „Äriboonuse” nime kandvad allahindlused on teenuste mahust lähtuvad allahindlused ja seega kooskõlas TKS §-ga 52. Kõikidel isikutel, kelle poolt eelnevalt kasutatud Elioni teenuste maht ületab Elioni hinnakirjas fikseeritud piirmäära ja kes vastavad ka muus osas Elioni poolt konkreetse allahindluse rakendamiseks vajalikele tingimustele, on võimalik saada Elioni hinnakirjas fikseeritud allahindlusi ühetaolistel alustel. Sellise allahindluse puhul puudub vastuolu ka KonkS §-ga 16.

Elion leidis, et KonkS §-ga 16 keelatud turgu valitseva seisundi kuritarvitamise põhiliseks rikkumise koosseisuliseks tunnuseks on turgu valitseva seisundi ärakasutamine (st teatud eelise saamine tänu turgu valitsevale seisundile). Seega tuleb KonkS § 16 rikkumise tuvastamiseks hinnata seda, kas turgu valitsev ettevõtja käitub tavalise konkurendina või kasutab ära oma turgu valitsevat seisundit. Mahuallahindluste näol on tegu tavapärase turustrateegiaga, mida rakendavad kõik turuosalised (sh kaebuse esitanud Uninet). Hinnaalane konkureerimine on iga teenuse pakkumise puhul kõige tüüpilisem ning turumajandusele omane element. Elion lisan võrdlusandmed selle kohta, et teised turuosalised rakendavad tunduvalt madalamaid telefoniteenuse hindasid kui Elion. Lisaks sellele võib kaebuse esitanud Unineti hinnakampaaniatest järeldada, et Uninet pakub telefoniteenust tema poolt avaldatud hinnakirjast veelgi madalama hinnaga.

Kuigi antud juhul Elion ei müü telefoniteenust alla omahinna, osundas Elion, et isegi juhul, kui telefoniteenust müüdaks alla omahinna, ei tähenda see automaatselt KonkS

§ 16 rikkumist ehk turgu valitseva seisundi kuritarvitamist. Elion võiks müüa teenust alla omahinna ka n.õ turutingimustes, kasutades samu vahendeid, mida teised konkurendid ning riskides sellega, et tema äri ebaõnnestub ja ta pankrotistub. Turgu valitseva seisundi kuritarvitamisega võiks teoreetiliselt tegemist olla siis, kui Elion müüks telefoniteenust alla omahinna üksnes tänu oma turgu valitsevale seisundile, näiteks selle näol, et kataks alla omahinna osutatava teenuse kulusid teistest teenustest saadava tulu arvel, mis tal on võimalik üksnes tänu turgu valitsevale seisundile.

### Elioni poolt esitatud arvandmete analüüs

Konkurentsiamet esitas oma 15.07. 2004.a kirjaga nr 2 – 01.03 – 1/572 Elionile taotluse Unineti kaebuses toodud asjaolude osas teabe saamiseks, muuhulgas soovides koopiad Elioni neljale suurimale kliendile (lähtudes võrgusiseste kõnede mahust) 2004.a I poolaastal esitatud arvetest telefoniteenuste eest.

Elion esitas oma 18.08.2004.a kirja nr C-6-20100/255 lisades andmed, mille analüüsi tulemused on esitatud alljärgnevatel tabelitel ning koopiad järgmiste klientide arvetest: ... AS, ... AS, ... , ... ning OÜ .... Üldjuhul kuulus ühele kliendile sama kuu eest esitamisele mitu arvet (vastavalt sõlmitud tootelepingutele kuulusid arved esitamisele sama kliendi erinevatele struktuuriüksustele). Kokku esitati arveid 92 eri viitenumbriga, sh 7 viitenumbriga arved lühema perioodi kohta kui 2004. a esimesed 6 kuud. 11 viitenumbriga arved ei käsitletud võrgusiseseid kõnesid. Unineti kaebus põhines Elioni suurklientide võrgusiseste kõnede kasumlikkuse hindamisel, seetõttu lähtus Konkurentsiamet oma analüüsis peamiselt sellest näitajast. Analüüsitava valimisse võeti eri klientide arveid võrgusiseste kõnede brutomaksumuse (arvestamata hilisemat mahuallahindlust) alusel järgmiselt:

Tabel 1

Elioni viie suurema kliendi 2004.a I poolaasta võrgusiseste kõnede analüüsiks valimisse võetud arvete andmed (kroonides):

	Võrgusiseste kõnede arved enne mahuallahindlust	Neist valimisse arvati	Valimisse hõlmatuse %
OÜ ...	[...]	[...]	100
...	[...]	[...]	50,1
... AS	[...]	[...]	30,9
...	[...]	[...]	98,9
AS ...	[...]	[...]	57,5
Kokku	[...]	[...]	55,8

Valimi koostamisel üldjuhul lähtuti eeldusest, et klientide puhul oleksid esindatud suuremate kõnearvetega struktuuriüksused. OÜ ... kohta oli üksainus arvetekomplekt. Mahuallahindluse määr oli ... AS-l [...] % kõnede maksumusest, ülejäänud klientidel [...] % kõnede maksumusest.

Tabel 2

Faktilised andmed Elioni 2003.a teenuste kohta (kroonides)

Teenused	Kulud	Tulud	Kõneminutite arv	Kõnede arv	Ühikukulu
Võrgusiseseid kõned	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Kõnealustustasud (ilma	[...]	[...]		[...]	[...]





13. Laekumine KATidest kokku (r 3 x r 12), tuh kr	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
14. Laekumine kõne-minutitest (r 8 – r 13), tuh kr	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
15. Keskmise laekumine 1 kõne-minuti eest (r 14 : r 4) kr	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
16. Keskmise laekumine ühe kõne eest (r 8 : r3), kr	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	

\*) Antud käsitlus ei hõlma täiendavat laekumist võrgusiseste kõnede eest kõnepakettide ja ühendustoodete (Plusspakett + ISDN-d) arvel. Plusspaketti kasutas ... AS.

Seega osutusid kõigi analüüsitud suurklientide võrgusisesed kõned kasumlikeks. Laekumised minutitasudest (...tuh kr) põhiliselt katsid võrgusiseste kõnede minutitega seotud kulud (... tuh kr) ning KATide kasumist (... tuh kr) valdav osa moodustas võrgusiseste kõnede kogukasumi (... tuh kr).

Unineti 2003.a analoogilise avalduse (viitenumbriaga 006256 hõlmatud riigihanke kohta; menetlemine lõpetati Konkurentsiameti peadirektori 28.06.2004.a otsusega nr 18-L) lahendamise käigus analüüsiti Elioni 10.02.2003.a kirjaga nr C-6-10100-9/37 esitatud andmeid, analüüsi tulemustest nähtus, et 2002.a oli Elioni KATi keskmine kulu [...] senti ning võrgusisese kõneminuti keskmine kulu [...] senti/minut. Nendest andmetest, ülahnimetatud riigihanke välja kuulutanud suurkliendile pakutud hindade ning täiendavalt Elioni kolme suurema kliendi 2003.a maikuu arvete koopiaste analüüsi alusel jõudis Konkurentsiamet järeldusele, et mahuallahindluste tulemusena võivad Elioni tulud suurklientide telefoniteenustelt olla lähedased vastavatele kuludele või isegi neist väiksemad, mis kehtinud sidumishindade juures võis halvendada teiste operaatorite võimalusi Elioniga konkureerida (pakkuda Elioni võrguressursi baasil neile klientidele oma teenuseid Elioniga võrreldavate hindadega). Seetõttu soovitas Konkurentsiamet lähtudes eeltoodust ja KonkS §-st 61 Elionil üle vaadata TKS § 52 alusel suures mahus telefoniteenust kasutavatele äriklientidele antavate mahuallahindluste määrad, et vältida võimalust teenuse osutamiseks suurklientidele omahinnast odavamalt, mis kahjustaks konkurentsi teenuse kaubaturul.

2003.a andmete analüüsi kohaselt oli KATi keskmine kulu [...] senti ning võrgusisese kõneminuti keskmine kulu [...] senti (...).

AS Eesti Telekom 2003.a aruandes (<http://www.telekom.ee>) on öeldud: „Elion grupi kulum on eelmise aasta kulumist 116 mln krooni ehk 18 % võrra väiksem. Vähenemine tuleb uutest amortisatsiooninormidest, mis rakendusid 2003. aasta algusest (mõju kulumile ligikaudu -100 mln krooni. Uued normid on diferentseeritumad kui eelnevalt kehtinud normid ja arvestavad täpsemalt erinevate põhivaragruppide eeldatavat kasulikku eluiga. Lisaks sellele on amortisatsioonikulu vähendanud grupi investeeringute oluline vähenemine viimase aasta jooksul võrreldes

varasemate perioodidega. Elion Grupp investeeris 2003. aastal põhivarasse 224 mln krooni (2002. aastal 334 mln krooni; 2001. aastal 495 mln krooni.)”

Elion teatas 8.11.2004.a e-kirjas, et 2002.aastaga võrreldes on Elionis [...]. Võrgusisese kõne kõneminuti ja kõnealustustasu ühikukulu langus toimus eelkõige [...]. Nii oli võrgusisese kõneminuti ühikukulu koostises 2002.a kulumi suurus ligikaudu [...], 2003.a [...].

AS Eesti Telekom 2004.a I kvartali, I poolaasta ja 9 kuu aruannetes (<http://www.telekom.ee>) on kajastatud Elioni grupi äriühingute kulumi jätkuvat vähenemist 2003.a vastavate perioodidega võrreldes (2004.a I kvartalis oli kulumi vähenemine 9 %, II kvartalis oli vähenemise summa 17 mln kr, III kvartalis 19 mln kr).

Seega telefoniteenuste keskmise hinna endisel tasemel püsimise (olulisi hinnamuudatusi ei ole tehtud) ja [...].

Tabel 4

Andmed Elioni poolt 2003.a võrkude sidumise tasemete kohta kõnede arvu ja kõneminutite alusel

	Riiklikul tasandil	Kohalikul ja regionaalsel tasandil	Kokku
Kõnede arv	[...]	[...]	[...]
%-des üldarvust	[...]	[...]	[...]
Kõneminutite arv	[...]	[...]	[...]
%-des üldarvust	[...]	[...]	[...]
Kõne keskmine pikkus min	[...]	[...]	[...]

Kontrollimaks, kas Elioni kahekordsed sidumishinnad ei ületa kõnetasude maksumust, on arvestuses (üaltoodud tabeli andmete põhjal) lähtutud eeldusest, et riiklikul tasandil seotakse [...] % kõnedest (kohalikul ja regionaalsel tasandil [...] %) ning kõneminutitest [...] % on seotud riiklikul ning [...] % regionaalsel ja kohalikul tasandil.

Seega 2004.a I poolaastal kehtinud maksimaalsete sidumishindade (kõnetasu regionaalsel ja kohalikul tasandil 0,10 krooni, riiklikul tasandil 0,12 krooni ning minutitasud normaalajal kohalikul ja regionaalsel tasandil sidumise korral 0,11 kr/minut, riiklikul tasandil sidumise korral 0,16 kr/min) puhul kujuneksid sidumishinnad arvestuslikult järgmiseks:

Kõnetasu [...] kr.

Sidumise kõneminuti tasu [...] kr.

Sideamet tegi 22.06.2004.a Elionile ettekirjutuse, millega kohustas Elioni alandama riigisisese sidumisteenu tasusid oma telefonivõrgus, rakendades Sideameti tasumäärasid, mida Sideamet arvutas Vabariigi Valitsuse 11.12.2003.a määruse nr 313 „Püsiliini- ja sidumisteenu tasude arvestamise meetoodika” kohaselt. Elion esitas Sideameti ettekirjutuse peale vaide, mille tulemusena amet muutis oma varasemat ettekirjutust. Sideameti uue ettekirjutuse kohaselt pidi Elion alandama riigisiseseid sidumishindu 1. oktoobriks 2004.a keskmiselt 17 protsenti. Elion on Sideameti ettekirjutuse täitnud („AS Eesti Telekom 2004.aasta 9 kuu tulemused. 14 oktoober 2004”; <http://www.telekom.ee>).

2004.a 1.oktoobrist rakendunud uute maksimaalsete sidumishindade (kõnetasu kohalikul ja regionaalsel tasandil 0,09 kr, riiklikul tasandil 0,102 kr/min, minutitasu normaalajal kohalikul ja regionaalsel tasandil 0,094 kr/min, riiklikul tasandil 0,122 kr/min) kujuneksid kaalutud keskmised sidumishinnad arvestuslikult järgmiseks:

Kõnetasu [...] kr.

Sidumise kõneminuti tasu [...] kr.

Eeltoodud andmete põhjal on võrreldud Elioni viie suurkliendi tegelikke keskmisi laekumisi kõneminutite eest ja arvestuslikke kahekordseid maksimaalseid sidumistasusid nende kõnede korral järgnevas tabelis:

Tabel 5

Elioni viielt suurkliendilt võrgusisese kõne eest keskmiselt laekunud summade ja kõnede arvestuslike maksimaalsete (arvestuses kõik kõned normaalaja sidumishindadega) sidumise tasumäärade võrdlus

	AS ...	...	...	OÜ...	... AS
1.Keskmine laekumine ühe kõne eest (tabel 3 r 8 : r3), kr **)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2. Kõne keskmine pikkus (tabel 3 r 11), min	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
3.Maksimaalne ühe kõne arvestuslik sidumise tasumäär (kõik kõned normaalajal) 2004.a. I p.a kohalikul ja regionaalsel tasemel sidumise korral [...], kr	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
4.Maksimaalne ühe kõne arvestuslik sidumise tasumäär 2004.a I p.a kehtinud sidumistasude korral [...], kr	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
5.Maksimaalne ühe kõne arvestuslik sidumise tasumäär 1.10.2004.a kehtestatud sidumishindade korral [...x 2), kr	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

\*\*\*) Vt märkus tabeli 3 juures.

Tabelist nähtub, et enne 1.10.2004.a kehtinud sidumishindade puhul oli teoreetiliselt võimalik, et maksimaalsete (kõik kõned normaalajal) kahekordsete sidumishindadega arvestades võisid sidumistasud ületada tegelikku laekumist vaadeldavate suurklientide valimisse hõlmatud kõnede eest [...] %] ...[... %] ulatuses. Tegelikult ei ületanud suurklientide kõnedega seotud kahekordsed sidumistasud laekumist kõnede eest järgmistel põhjustel:

- 1) Tabeli 5 real 1 nimetatud laekumisele lisandus osa klientide puhul laekumine kõnepakettide ja ühendustoodete (Plusspakett + ISDN) arvel. Elioni klientidel on võimalik valida ja vajaduse korral erinevates asukohtades (struktuuriüksustes) kasutada erinevaid Elioni poolt pakutavaid tooteid,

teenuseid ja lahendusi. Nende toodete ja teenuste hinnakujundus baseerub keskmistatud kuludel, millele lisandub kasumimäär. (Elioni 08.11.2004.a e-kiri).

- 2) Osa äriklientide kõnedest toimub soodus- ja öisel ajal, mil sidumistasud on madalamad. Elioni 25.11.2004.a e-kirja andmetel toimus Elioni võrgus 2003.a [...] % äriklientide kõnedest soodusajal ja [...] % öösel (kõneminuteid neil aegadel vastavalt [...] % ja [...] % üldisest äriklientide kõnede minutimahust).

Kohalikul ja regionaalsel sidumisel jäid arvestuslikud maksimaalsed sidumistasud märksa väiksemaks suurl klientidelt võrgusiseste kõnede eest keskmiselt laekunud tasudest.

Alates 1.10.2004 kehtestatud sidumishindade puhul jääb arvestuslik kahekordne sidumistasu oluliselt (ka maksimaalsete sidumishindade korral [...] %... [...] %) väiksemaks Elioni tegelikust laekumisest suurl klientidelt võrgusiseste kõnede eest (pärast mahuallahindlusi). Soodus- ja öisel ajal moodustavad sidumistasud vastavalt [...] % ja [...] % normaalaja sidumishindadest kõneminuti eest.

Elioni 18.08.2004.a kirja nr C-6-20100/255 lisa 2 on esitatud andmed signaali algatamise ja signaali lõpetamise kulukomponendid sidumise kohalikul tasandil, kokku [...] senti/minut, kahekordses ulatuses [...] senti/minut. Telefonivõrgusise kõne puhul olid telekommunikatsioonivõrgu opereerimisega seotud kulukomponendid kokku [...] senti/minut, seega kahekordne sidumistasu ei ületanud võrgusise kõne võrgu opereerimisega seotud kulude suurust. Samas aga toimus Elioni võrguga sidumistest [...] % riiklikul tasandil, mille eest sidumistasud on kõrgemad kui regionaalsel ja kohalikul tasandil sidumise korral.

Elioni 18.08.2004.a kirja nr C-6-20100/255 lisa 1 andmetel olid 2003.a riikliku, regionaalse ja kohaliku tasandi sidumise tulud kokku [...] tuh kr, kulud [...] tuh kr, [...]. Elioni Televõrkude poolt 2003.a Teleteenustele müüdud (edastatud) kõnede võrguressursiosa müügitulud kokku olid [...] tuh kr, kulud [...] tuh kr, kasum seega [...] tuh kr ehk [...] % nende müügitulust.

Elioni sidumise teenuste tasud (liitumistasud ja kuutasud riikliku, regionaalse ja kohaliku sidumispunkti ning iga 2Mbit/s primaargrupi eest) 1.10.2004 ei muutunud.

### **Majanduslik hinnang**

Kuna sidumishinnad sisaldasid olulisel määral kasumit ning võrkude sidumisel lähtutakse pariteetsuse põhimõttest (operaatori võrgust Elioni sidumispunkti saabuvate kõnede Elioni võrgu lõpp-punktis lõpetamise ja Elioni võrgu lõpp-punktis algatatud kõnede Elioni sidumispunktini kõnede edastamise tasumäärad on võrdsed), tuleb eeldada, et Elioni äripartneri vastavad kulud (kasumit arvestamata) on väiksemad Elioni sidumiskuludest. Juhul, kui nad seda ei ole, on tegemist Elionist väiksema efektiivsusega.

Elioni viie suure kliendi 2004.a I poolaasta arvete koopiade alusel tehtud väljavõtteline analüüs näitas, et müügitulu (arvestamata kõnepakettide ja ühendustoodete arvel laekuvat müügitulu) pärast mahuallahindlusi kattis nende kõnedega seotud kulud

(Elioni 2003.a keskmiste kulude alusel) ja tagas nende kõnede arvestatava kasumi. Võrreldes 2003.a tehtud väiksemamahulise väljavõttelise analüüsiga (vt KA peadirektori 28.06.2004.a otsus nr 18-L riigihanke viitenumbri 006256 hõlmatud telefoniteenuste kaubaturu konkurentsiolekorra analüüsi lõpetamisest) on Elioni [...]. Suurklieentidelt kõneminutite eest laekuv müügitulu [...]. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 8.detsembri 2000.a määruse nr 411 lisale 8 tuli vaadelda kõnetasude tuludena minutitasusid ja kõnealustustasu koos. Sama säte sisaldub Vabariigi Valitsuse 11. detsembri 2003.a määruse nr 312 (asendas Vabariigi Valitsuse 8.12.2000 määrust nr 411) lisas 4.

### **Õiguslik hinnang**

KonkS § 16 p 1 kohaselt on keelatud ühe või mitme ettevõtja poolt turgu valitseva seisundi otsene või kaudne kuritarvitamine, kaubaturul, sealhulgas otsene või kaudne ebaõiglaste ostu- või müügihindade või muude ebaõiglaste äritingimuste kehtestamine.

Vastavalt Sideameti 18.11.2003 pressiteatele ja teatele „Ametlikes Teadaannetes” 19.11.2003 oli 2004.aastaks olulise turujõuga ettevõtjaks tunnistatud Elion Ettevõtte AS, kelle turuosa telefoniteenuste turul oli 87,32%, püsiliiniteenuse turul 73,22% ja sidumisteenuse turul 43,78%. Vastavalt Sideameti 29.11.2004 pressiteatele „Sideamet tunnistas 2005. aastaks olulise turujõuga ettevõtjateks Elion Ettevõtte ASi ja ASi EMT” olid Elioni vastavad andmed 2003. aastal 82,68 %, 76,2 % ja 34,02 %. AS Eesti Telekom aruande „AS Eesti Telekom 2004. aasta 9 kuu tulemused” andmetel oli Elioni hinnanguline turuosa 2004.a septembrikuu seisuga nii telefoniteenuse turul tervikuna kui kohalike kõnede alusel 87 %. Elioni sellise turuosa puhul, arvestades et tema omandis on oluline osa infrastruktuurist ning tema turuosa on pärast 31. detsembrit 2000.a, mil lõppes Eesti Vabariigi ja AS Eesti Telefon vahelise kontsessioonilepingu kehtivus, püsinud kogu aeg kõrgena, on tegemist turgu valitseva seisundiga KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega on Elion nendel turgudel turgu valitsevas seisundis ja ta ei ole seda seisukohta vaidlustanud.

TKS § 52 lubas üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse osutajal rakendada ühetaolist allahindlust ühenduste või teatud numbrite suhtes olenevalt ühenduse kestusest, teenuse mahust, kasutussagedusest ja kellaajast, samuti telekommunikatsiooniteenuse kasutajate suhtes, kes kuuluvad teatud sotsiaalsesse gruppi. TKS 51 lg 4 p 1 keelas olulise turujõuga ettevõtjal lülitada telekommunikatsiooniteenuse tasu koosseisu allahindlust, mis kahjustab teiste ettevõtjate konkurentsivõimet vastaval telekommunikatsiooniteenuseturul või ei olnud kooskõlas TKS § 50 lõikes 1 nimetatud põhimõtetega (sidumise, telekommunikatsioonivõrgule juurdepääsu, püsiliiniteenuse ja universaalteenuse tasud pidid põhinema teenuse efektiivsel osutamisel ning olema arvestatud põhjendatud kulude alusel), kui seaduses ei olnud sätestatud teisiti. Unineti kaebuses tõstatatud kõnetasude allahindlused Elioni suurklieentidele puudutasid Elioni võrgusiseseid kõnesid, mis on 4.12.2000 VVm nr 398 kohaselt osa telefoniteenusest.

Konkurentsiamet ei nõustu Elioni väitega, et telekommunikatsiooniteenuste turgude loetelu piirdus VV 4.detsembri 2000 määruse nr 398 §-s 3 loetletud telefoniteenuse, mobiiltelefoniteenuse, püsiliiniteenuse, andmesideteenuse, sidumisteenuse, juurdepääsuteenuse ja raadiosideteenuse turgudega. VV 4.12.2000 määruse nr 398 § 4

tõi ära telekommunikatsiooniteenuste alaliigid, sealhulgas telefoniteenuse alaliigid: 1) telefonivõrgusisene kõne, 2) telefonivõrkude vaheline kõne, 3) telefoni- ja mobiiltelefonivõrgu vaheline kõne, 4) kohalik kõne, 5) riigisisene kõne, 6) rahvusvaheline kõne, 7) taksofoniteenus. Nimetatud telefoniteenuse alaliigid üldjuhul ei asenda üksteist ja kujutavad seetõttu kõik endast eraldi kaubaturgusid ning asendatavuse põhimõttest lähtudes võib kaubaturgude loetelu KonkS § 3 lg-st 1 lähtudes TKS-s ja selle alusel vastu võetud õigusaktides loetlemata kaubaturgude arvel veelgi laieneda, sealhulgas geograafiliste turgude eristamise arvel.

Peale selle nägi TKS § 51 lg 1 ette, et telekommunikatsiooniteenuse tasu koosseis peab olema selgelt määratud. Tasu koosseisus pidid olema eristatud teenuse olemus, tasu arvestamise ühikud ning tasumäärad. Sama paragrahvi lg 2 nägi ette, et üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse tasu koosseisus pidi olema eraldi märgitud vähemalt:

- 1) üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse või –seadme kasutamise võimaluse eest võetav tasu;
- 2) üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse või –seadme tegeliku kasutamise eest võetav tasu.

Seega pidid olema eraldi määratud, sealjuures põhjendatud alustel, teenuse kasutamise võimaluse eest võetav tasu (kuutasu) ja teenuse tegeliku kasutamise eest (telefonikõnede eest) võetav tasu.

Olulise turujõuga ettevõtja ei tohtinud Sideameti seisukoha kohaselt lülitada telekommunikatsiooniteenuse tasu koosseisu allahindlust, mis muuhulgas ei põhine teenuse efektiivsel osutamisel ning ei ole arvestatud põhjendatud kulude alusel. Vastasel juhul ei ole tegemist teenuse tasuga, mille aluseks on teenuse efektiivne osutamine ja põhjendatud kulud. Seega peavad ka üksikud teenuseliigid või nende eraldi tasustatavate osade tasud olema arvestatud põhjendatud kulude alusel.

Konkurentsiamet ei nõustu Elioni 18.08.2004.a kirjas toodud seisukohaga, et vaatamata oma turgu valitsevale seisundile võiks Elion müüa oma teenuseid omahinnast odavamalt nii nagu seda võivad teha teised turuosalised. Kuigi ka turgu valitseval ettevõtjal on õigus teiste ettevõtjatega konkureerides kaitsta oma positsiooni turul, on keelatud tema selline tegevus, mis seisneb turgu valitseva seisundi kuritarvitamises, sealhulgas konkurentide tegevuse takistamises, mis võib kaasa tuua kaubaturu pöördumatuid kahjustamisi. Turgu valitsev ettevõtja peab konkureerima ausalt ning tema seisundist tulenevalt on tal vastutus konkurentsi säilitamise eest kaubaturul. Euroopa Komisjon väljendas Michelin'i juhtumise seisukohta, et tõhusa konkurentsi säilitamine nõuab väiksemate konkurentide kaitsmist turgu valitsevate ettevõtjate sellise käitumise eest, mis on suunatud nende turult kõrvaldamisele oma turujõudu kuritarvitades, mitte suurema efektiivsuse või parema tegevuse tulemusena (Asi 322/81, N.V.Nederlandsche Banden – Industrie – Michelin v Commission of European Communities, 9.11.1983, ERC 1983, p 3461 – 3529).

Unineti kaebus käsitles Elioni võrgusisestele kõnede tehtavaid allahindlusi (analoogilisi allahindlusi rakendab Elion ka võrkudevahelistele kõnede), seostatuna Elioni sidumishindadega. Konkurentsiamet nõustub, et sidumisteenus ja telefoniteenus on eri kaubaturud ja nende teenuste hinnakujundus on erinevad. Samas on Vabariigi Valitsus õigusaktidega ( 11.12.2003.a VVm nr 313 § 6 lg 3; sama põhimõtte sisaldus VVm nr 397 4.12.2000.a § 6 lg 8) kehtestanud olulise turujõuga ettevõtja jaoks teatud seose sidumisteenus hindade ja kõneteenuse hindade vahel

(kohalikul tasandil seotud telekommunikatsioonivõrgu operaatorilt kõne algatamise ja lõpetamise eest võetavate tasumäärade telekommunikatsioonivõrgu opereerimisega seotud kulukomponendid kokku ei tohi olla suuremad kui kohaliku telefonijaama piirkonnas üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse tasumääras sisalduvad telekommunikatsioonivõrgu opereerimisega seotud kulukomponendid kokku).

Elioni viie suurkliendi 2004.a I poolaasta arvete väljavõttelisest analüüsist nähtus, et seda nõuet järgiti ka nende klientide puhul mahuallahindluste rakendamise korral; pärast 1. oktoobrit 2004 rakendatud madalamate sidumishindade puhul on selle nõude rikkumise võimalus veelgi vähenenud.

Elioni viie suurkliendi 2004.a I poolaasta arvete koopiaste analüüsist nähtus, et Elioni võrgusiseste kõnede tasud sisaldasid olulist kasumimäära ka pärast mahuallahindluste tegemist. Seega Konkurentsiamet ei tuvastanud Elioni poolt selliste hindade rakendamist, mis oleks kahjustanud konkurentsi.

Pärast Elioni sidumishindade langetamist 1.oktoobril 2004.a kujunesid soodsamaks teiste operaatorite (ka nende, kes teenuste osutamiseks ostavad Elionilt võrguressurssi) võimalused Elioniga telefoniteenuse turul konkureerimiseks.

Seega ei ole Elion suurklientidele mahuallahindluste võimaldamisel oma turvalitsetavat seisundit kuritarvitanud ja ei ole rikkunud KonkS § 16 p 1.

Lähtudes eeltoodust, sh HMS § 9 lg 1 p 1 mõttest ja HMS § 43 lg 2 ja § 51 lg 1,

**otsustan:**

1. Lõpetada konkurentsivolukorra analüüs äriklientidest lõpptarbijatele telefoniteenuse osutamise kaubaturul.
2. Jätta Elion Ettevõtte AS-le ettekirjutus tegemata.

Peeter Tammistu

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.